

III. Metafyzika

1. Metafyzika jako logika (IV.)
2. Přehled obsahu *Metafyziky*
 - A. Moderní bádání o jednotě *Metafyziky*
3. Problémy, pojmy a místo metafyziky v systému věd (III., V., VI.)
4. Knihy VII. – IX.: problém jsoucna
5. XII. kniha – *πρῶτον κινου̐ν ἀκίνητον*

5. *Met. XII.*: první nehybný hybatel

- A. Strach z nekonečnosti.
- B. První nehybný hybatel ve *Fyzice VIII.*
- C. První nehybný hybatel v *Met. XII.*
- D. Jeden hybatel nebo více?
 - a. XII, 8: Výklad o podobě *kosmu* – přechod k problematice spisu *O nebi*
 - b. Klasický model Aristotelova *kosmu*

5. A. Strach z nekonečnosti

- a. Proti nekonečné řadě příčin, účelů, vznikání, výměrů – *Met.* II, 2.
 - Musí existovat nějaká první příčina, která už sama není zapříčiněna; první (či poslední) účel, který už nesměřuje k jinému účelu atd.
- b. Boj proti možnosti existence neomezeného – *Phys.* III, *Met.* IX, 6.
- c. Ani veškerenstvo (*kosmos*) není prostorově neomezené – *De cael.* I, 5-7.

5. B. První nehybný hybatel ve *Fyzice VIII*

„Fyzikální“ kontext, tj. problematika pohybu:

- Vše pohybující se musí být pohybováno jiným.
- Věčný pohyb musí být pohybován věčným hybatelem.
- Nic nemůže pohybovat samo sebe.
- → První nehybný hybatel.
 - Vlastnosti: nedělitelný, bez částí, bez velikosti.

5. C. První nehybný hybatel v *Met.* XII

„Metafyzický“ kontext, tj. problematika οὐσία:

- Nehybná a odloučená οὐσία?
- Věčnost pohybu a času si vynucuje existenci věčné οὐσία jakožto příčiny pohybu.
- Tato οὐσία musí být skutečná, nikoli pouze v možnosti → bez látky.
- → οὐσία ve stavu skutečnosti, věčná, nehybná, pohybující (tj. něčím).
- Ale: Jakým způsobem může pohybovat to, co je samo v klidu?

5. C. První nehybný hybatel v *Met.* XII

Jakým způsobem ale může pohybovat to, co je samo v klidu?

- Jako předmět žádosti a myšlení.
 - **Předmětem žádosti** je to, co je (považováno za –, myšleno jako –) dobré.
 - → Myšlení je počátkem žádosti.
 - Prvním **předmětem myšlení** (tj. rozumu) je něco prvotního – skutečná a jednoduchá οὐσία.
 - První je však také nejlepší a žádoucí o sobě → účel, cíl, dobro.
 - **Účel** je tedy předmětem jak žádosti, tak myšlení a pohybuje jako **předmět touhy** (ὡς ἐρώμενον).
 - → Tedy celá příroda skrze svou touhu po dobru je ovládána prvním hybatelem.
- Čím je takový princip, co je jeho podstatou?

5. C. První nehybný hybatel v *Met.* XII

Co je podstatou prvního hybatele?

- je οὐσία nemající velikost, části, nedělitelná (viz *Phys.* VIII)
- nepodléhá působení, neměnná
- rozum, myšlení o sobě (skutečná činnost, ne pouze možný předmět myšlení)
- myslí sám sebe (rozum ve stavu činnosti je totožný se svým předmětem) – ἔστιν ἢ νόησις νοήσεως νόησις (1074b34-35)
- → θεωρία = věčný a nejlepší způsob života
- → živá bytost
- → věčná, ve stavu neustálé blaženosti = bůh (jako bytost dokonalá, nadlidská)

